

VERSLAG OVER HET TWEEDE INTERNATIONALE
BOSCHBOUWCONGRES, GEHOUDEN VAN
10—14 SEPTEMBER 1936 TE BUDAPEST

door E. D. VAN DISSEL.

In 1926 heeft het Internationale Boschbouwinstituut te Rome aldaar het 1e Internationale Boschbouwcongres gehouden. Dit congres was niet het eerste van dien aard, maar wel het eerste, dat door genoemd Instituut werd georganiseerd. Bedoeld congres stak door zijn organisatie, door het peil, waarop het meerendeel der ingediende rapporten stond, en door de verkregen resultaten gunstig af bij de meeste andere internationale boschbouwcongressen, die veelal meer incidenteel ter gelegenheid van tentoonstellingen e.d. op touw waren gezet.

Algemeen hoopte men dan ook, dat het Instituut te Rome blijvend de leiding van periodiek te houden congressen ter hand zou nemen. Men gevoelde behoefte aan een permanent bureau, dat tijdig de noodige voorbereidende maatregelen zou kunnen treffen voor het eerstvolgende congres en zoo veel mogelijk er voor zou kunnen zorgen, dat de besluiten van de congressen ook worden uitgevoerd.

Het Instituut te Rome heeft de boschbouwers echter teleurgesteld. Er was besloten, in 1930 een tweede internationaal congres te houden, maar hieromtrent werd niets vernomen.

Enkele Nederlandsche en Zwitsersche boschbouwkundigen hebben zich toen in 1932 tot de Internationale Vereeniging van Boschbouwproefstations gewend met het voorstel, de congressen van die vereeniging in het vervolg tegelijkertijd met de internationale boschbouwcongressen en op dezelfde plaats te houden en één permanent bureau voor beide congressen te vestigen, hetgeen zeer goed uitvoerbaar werd geacht door reorganisatie van het reeds bestaande bureau van evenvermelde vereeniging. Het voorstel is in 1932 bij gelegenheid van het congres der vereeniging in Nancy behandeld. Dit congres heeft toen besloten, onder voorbehoud van zijn strikte onafhankelijkheid, bij wijze van proef er toe mede te werken, dat een internationaal boschbouwcongres zou worden gehouden in hetzelfde land als — en op een tijdstip, dat aansloot bij het congres van boschbouwproefstations. Dit besluit zou in 1936 worden uitgevoerd in overeenstemming met het Instituut te Rome. Aldus is geschied; het 2e Internationale Boschbouwcongres is van 10 tot en met 14 September te Budapest gehouden, waarbij een driedaagse excursie aansloot.

Het werd den 10en 's morgens geopend door den voorzitter, Baron Clément Waldbott. Deze is voorzitter der Hongaarsche Boscbouwvereëning, groot-grondbezitter en behoort tot de zg. magnaten. De opening werd bijgebónd door den Rijksbestuurder, Horthy de Nagybánya, en den Minister van Landbouw, Kálmán Darányi, die bij de opening namens de Hongaarsche regeering het woord voerde. Kort na de opening werd het congres ontvangen in het Koninklijk paleis, waar de Rijksbestuurder de congresleden gezamenlijk toesprak en zich vervolgens met den voorzitter van elké delegatie onderhield.

Ik had een verzoek ontvangen, reeds den 9en September een zitting bij te wonen van het „Comité Central d'Organisation“, dat onder leiding stond van den voorzitter van het congres, Baron Clément Waldbott, in welke vergadering enkele regelen getroffen en besluuten bekrachtigd in zake de samenstelling van de bureaux der verschillende secties enz. Aan Nederland was aangeboden de functie van algemeen rapporteur bij de VIIIe sectie, waar de natuurbescherming een belangrijke rol speelde, zomede de functie van een der vier secretarissen. Op mijn voorstel zijn daartoe onderscheidenlijk benoemd de heeren W. H. de Beaufort en Dr. Th. C. Oudemans.

Voorts werd tijdens bedoelde zitting een subcommissie in het leven geroepen, ten einde te beraadslagen over de stichting van een „Comité international permanent, qui soit chargé des affaires d'organisation des futurs congrès internationaux de sylviculture“.

Ik ben tot lid dezer subcommissie benoemd; eerst na drie langdurige vergaderingen is het tot besluiten gekomen. Deze vergaderingen werden op denzelfden tijd als de bijeenkomsten der secties gehouden, hetgeen niet goed anders kon, maar waardoor ik verschillende van die bijeenkomsten niet heb kunnen bijwonen.

De stichting van een permanent comité is reeds dadelijk bij de opening van het congres als een zaak van groot belang op den voorgrond gesteld. In zijn openingsrede in de Kon. Academie van Wetenschappen zeide de voorzitter o.a. het volgende:

„Ik geloof, uitdrukking te geven aan het eenparig verlangen van alle deelnemers van het huidige congres, wanneer ik de stichting van een permanent internationaal boscbouwinstituut het voornaamste doel van ons optreden noem.

„Op de internationale congressen beraadslaagt men doorgaans over tal van vraagstukken van groot belang en men neemt er ook een groot aantal besluiten. Deze werkzaamheid zou nochtans geen duurzame vruchten kunnen opleveren, indien men niet een blijvende organisatie stichtte, die zorg heeft te dragen voor de tenuitvoerlegging van die besluiten.

„Ik hoop vurig, dat het boschbouwcongres van Budapest „tot gevolg moge hebben de stichting van een blijvend „boschbouwcomité en een internationale boschbouworgani- „satie en ik ben van meening, dat, als wij daarin slagen — „zelfs wanneer onze arbeid slechts dat ééne resultaat op- „levert — dit congres een nuttig werk zal hebben verricht, „want dan zou er voortaan een degelijke grondslag zijn, „waarop wij rustig aan de toekomst kunnen bouwen. Wan- „neer alle belanghebbende landen slechts met een bescheiden „bedrag zouden steunen, zou het financieele gedeelte van „het vraagstuk eveneens gemakkelijk kunnen worden opgelost „en de voordeelen, welke men volkomen gerechtigd is er „van te verwachten, zouden de waarde van dit offer dui- „zendvoudig overtreffen.

„Zoodra het blijvende instituut is gesticht, zal het zich „niet bepalen tot het bijeenroepen van de internationale „congressen en tot het vooraf opstellen van hun program „van werkzaamheden, maar het zal ook zorg wijden aan de „verwezenlijking van de door deze congressen genomen be- „sluiten”.

Het zou mij te ver voeren, een overzicht van de discussies nopens dit belangrijke onderwerp te geven; alleen vestig ik de aandacht er op, dat de voorzitter van de Vereniging van Boschbouwproefstations onomwonden te kennen gaf, dat deze organisatie niet bereid was, de ten aanzien van de internationale boschbouwcongressen genomen proef voort te zetten, alsmede dat de vertegenwoordigers van het Internationaal Landbouwinstituut te Rome door het aannemen van een zeer tegemoetkomende houding al het mogelijke hebben gedaan om te trachten, het dreigende gevaar af te wenden, dat de band tusschen den boschbouw en dit Instituut zou worden verbroken. Er was een strooming in het congres om een zelfstandig Internationaal Boschbouwinstituut te stichten, dus los van het Instituut te Rome, dat den boschbouw, naar men meende, onvoldoende tot zijn recht had doen komen en deze nieuwe instelling in het centrum van Europa te vestigen; in dit verband werd Berlijn genoemd. Dit punt is ook in de 8ste sectie naar voren gekomen en o.a. door Mr. P. G. van Tienhoven bepleit, toen het gold, de gemeenschappelijke belangen van boschbouw en natuurbescherming bij een blijvend orgaan onder te brengen.

Ik gevoelde daarvoor aanvankelijk ook veel, maar, gezien de bovenbedoelde houding van de afgevaardigden van het Instituut te Rome, heb ik ten slotte gemeend goed te doen door mede te werken aan het totstandkomen van een regeling, die veel meer waarborgen geeft dan bij de bestaande situatie het geval was, dat in de toekomst geregeld goed-georganiseerde internationale boschbouwcongressen worden gehouden, zonder den band met het Instituut geheel los te

maken, dat, behalve ten aanzien van het reeds genoemde congres van 1926, ook verder op boschbouwgebied in menig opzicht met vrucht werkzaam is geweest.

Hieronder volgen de wenschen, welke het congres op dit stuk in de plenaire slotzitting heeft aangenomen, alsmede verschillende overwegingen, die daartoe hebben geleid:

„Het congres, de moeilijkheden erkennend, verbonden aan een geregelde bijeenroeping van internationale boschbouwcongressen, waarvan de wezenlijke betekenis algemeen wordt toegegeven,

overwegende:

1e. dat bij de samenstelling van een nieuw internationaal boschbouworgaan rekening moet worden gehouden met de eerste bestaande internationale organisaties, d.w.z. in de Rome, met het Internationaal Landbouwinstituut te Rome, met den Internationalen Bond van Boschbouwproefstations en met het Comité international du Bois;

2e. dat het doel van een nieuw orgaan dientengevolge beperkt zou moeten blijven tot de voorbereiding van internationale boschbouwcongressen en tot het gevolg, dat behoort te worden gegeven aan de door deze congressen geuite wenschen;

3e. dat dit orgaan, wil dit het noodige gezag en de noodige krachtdadigheid hebben, een officieel karakter moet dragen;

4e. dat — gezien de internationale overeenkomsten, die de regeeringen binden op het gebied van de internationale instellingen — het snelste en eenvoudigste middel om te slagen is: het bovengenoemde orgaan op te richten in het kader van het Internationaal Landbouwinstituut;

uit de volgende wenschen:

1. dat er een internationaal permanent boschbouwcomité worde opgericht met het doel, de komende internationale boschbouwcongressen op een stelselmatige en geregelde wijze voor te bereiden en te organiseeren en toe te zien op de uitvoering van de door de congressen geuite wenschen;

2. dat dit comité worde opgericht in het kader van het Internationaal Landbouwinstituut te Rome en toegerust met een zoo groot mogelijke autonomie;

3. dat dit comité een officieel karakter drage, doordat de afgevaardigden, waaruit het is samengesteld, door de onderscheidene regeeringen worden benoemd;

4. dat het comité een permanenten zetel hebbe, maar dat het elders zal kunnen samenkomen, inzonderheid in de landen, waar de volgende internationale boschbouwcongressen plaats vinden.

Het congres draagt het Organisatie-Comité te Boedapest op, in verbinding te blijven met zijn comité's in de ver-

schillende landen, ten einde met hun onderscheidene regeeringen overleg te kunnen plegen,

geeft volmacht aan het Organisatie-Comité, zich te dien einde te verstaan met het Internationaal Landbouwinstituut over het op te richten orgaan,

verzoekt het Organisatie-Comité, zoodra de voorloopige werkzaamheden zijn geëindigd, in overeenstemming met het Internationaal Landbouwinstituut een vergadering bijeen te roepen van de benoemde afgevaardigden, alsmede van één vertegenwoordiger van het Internationaal Landbouwinstituut, één van den Internationalen Bond van Boschbouwproefstations en één van het Comité international du Bois met het doel, den zetel van dit nieuwe orgaan vast te stellen, voorstellen te doen met betrekking tot zijn reglement en den administratieven en financieelen grondslag, die voor het functioneeren er van noodig is".

Het Congres was verdeeld over 9 secties. Er waren 37 staten vertegenwoordigd en het aantal deelnemers bedroeg ongeveer 500. Er waren ongeveer 200 rapporten over verschillende onderwerpen uitgebracht. Deze kwamen in behandeling als volgt :

De eerste sectie behandelde de boschstatistiek en boschpolitiek, voorts de wetgeving op boschbouwgebied en de sociale voorzorgen ;

de tweede sectie de boschbedrijfsregeling, onderwijs en boschbouwproefstations ;

de derde sectie den houthandel ;

de vierde sectie de boschexploitatie en de houtindustrie ;

de vijfde sectie de technologie van het hout ;

de zesde sectie de houtteelt en het kweeken van boschplantsoen ;

de zevende sectie het reguleeren van bergstroomien en boschbescherming ;

de achtste sectie jacht en visscherij, natuurbescherming en toerisme, terwijl in

de negende sectie de tropische boschbouw werd behandeld.

De organisatie van het congres, die overigens in alle opzichten uitstekend was, vertoonde op één punt een leemte : de rapporten werden nl. eerst bij de opening van het Congres aan de deelnemers uitgereikt.

Van Nederlandsche zijde waren 8 rapporten ingediend en wel de volgende :

1. De populier, samengesteld door den heer G. Houtzagers.
2. De bestrijding van bosch- en heidebranden, samengesteld door den heer Ir. C. Staf.
3. De afzet van licht dunningshout in Nederland door de Nederlandsche Heidemaatschappij, samengesteld door den heer M. de Vries.

4. Het exotenvraagstuk voor den boschbouw in Nederland, samengesteld door den heer M. de Koning.
5. De tegenwoordige richting der houtproductie in Nederland in verband met het landschapsschoon, samengesteld door J. P. van Lonkhuijzen.
6. De boschwetgeving in Nederland, samengesteld door den heer E. D. van Dissel.
7. Eenige mededeelingen nopens de wijze, waarop in Nederland de werkverschaffing dienstbaar wordt gemaakt aan den boschbouw, samengesteld door denzelfde.
8. De contrôle op de herkomst van zaden en planten van den groveden in Nederland, samengesteld door denzelfde.

Volgens de bestaande regeling mochten uitsluitend rapporten in behandeling komen van hen, die lid van het congres waren; met de vier eerste rapporteurs was dit niet het geval. Hierop is een uitzondering gemaakt; er werd op gevonden, den heer Van Lonkhuijzen als mede-auteur te beschouwen. Herhaaldelijk heb ik den indruk gekregen, dat de Nederlanders in Hongarije een streepje voor hebben; men weigert hun niet gaarne iets, zooals ook in dit geval bleek. Verschillende der Nederlandsche rapporten hebben de aandacht getrokken, hetgeen niet alleen uit de beraadslagingen, maar vooral ook bij besprekingen tijdens excursies enz. bleek.

Aan de besprekingen op het congres hebben deelgenomen de heeren Van Lonkhuijzen, Van Tienhoven en de ondergeteekende; de heer Van Lonkhuijzen o.m. aan de besprekingen in zake de bestrijding van boschbrand, alsmede nopens de contrôle op de herkomst van zaden en planten; Mr. Van Tienhoven aan de besprekingen in de meergenoemde 8ste sectie en de ondergeteekende o.m. aan de beraadslagingen in zake de kwestie van de organisatie der toekomstige congressen en aan de besprekingen in zake boschbrandbestrijding. Dr. Oudemans heeft met toewijding zijn plicht als secretaris vervuld.

In de slotzitting gewaagde de inspecteur principal Petitmermet (Zwitserland), voorzitter der 8ste sectie, met nadruk van de uitnemende werkzaamheid van den heer De Beaufort als algemeen rapporteur van die sectie.

Hieronder volgt een vertaling van de overige door het congres aangenomen resoluties met de voornaamste daarbij behorende overwegingen, voor zoover een en ander m.i. voor Nederland van belang kan worden geacht, behalve de reeds bovenvermelde resolutie nopens de regeling van de toekomstige internationale boschbouwcongressen. Voor de overige resoluties meen ik te moeten verwijzen naar de handelingen van het congres, die naar ik vermoed, weldra het licht zullen zien.

II. Het Congres,

overwegende, dat de samenwerking van kleine boschbezittingen van groot belang is voor een goede boscheconomie; dat zij een van de meest doeltreffende middelen is om een passend beheer van kleine eigendommen te verzekeren, vooral wanneer deze kleine eigendommen tezamen één groot bosch-complex vormen,

acht het noodzakelijk, dat in de boschwetgeving de gelegenheid worde geschapen tot het verplicht stellen van dergelijke samenwerking in die gevallen, dat het door sterke versnippering van het boschbezit ondoenlijk is, zonder samenwerking een behoorlijk beheer te verzekeren en dat men op geen andere wijze deze kleine bezittingen voor ondergang zou kunnen behoeden.

IV. Het Congres,

in aanmerking nemende, dat de absolute beboschte oppervlakte onvoldoende mogelijkheid biedt tot vergelijking van de houtproductie;

beveelt aan, dat in alle opgaven van de oppervlakten niet alleen het beboschte oppervlak, maar ook de jaarlijksche aanwas worde opgenomen.

V. Het Congres,

in aanmerking nemende, dat het vraagstuk van de boschbalans in de internationale boschbouwstatistiek steeds belangrijker wordt;

uit den wensch aan het adres van het Comité voor de Internationale Boschbouwstatistiek en van den Internationalen Bond van Boschbouwproefstations, dat zij maatregelen treffen tot invoering van gelijkvormige methoden en termen in de boschbalans, opdat vergelijkingen kunnen worden getrokken tusschen de boschbouwstatistieken van de verschillende landen en zooveel mogelijk eenheid van de wereldboschbouwstatistiek;

VI. Het Congres, overwegende, dat de behandeling van kleine particuliere bosschen geheel verschillend moet zijn van die der bosschen van groote oppervlakte;

beveelt aan

1. zoowel theoretisch als practisch, de methoden van behandeling van kleine particuliere bosschen uit te werken en
2. in verschillende landen onderzoekingen in te stellen met betrekking tot dit vraagstuk.

VII. Het Congres,

spreekt als zijn oordeel uit, dat het wenschelijk is, in de verschillende landen onderzoekingen in te stellen tot bepaling van de oorzaken der schommelingen in den jaarlijkschen aanwas van boomen en houtopstanden.

VIII. Het Congres,

kennis nemende van de organisatie, door den Internationalen Bond van Boschbouwproefstations, van een bibliographie,

die de titels vermeldt der publicaties, verschenen in de tijdschriften van andere landen ;

tevens kennis nemende van het feit, dat de „Forstliche Rundschau der Zeitschrift für Weltforstwirtschaft“ sedert verscheidene jaren samenvattingen publiceert van de geschriften en artikelen uit alle landen, verzameld door nationale redacteuren, en dat zij zich voorstelt haar tegenwoordige werkzaamheid op dit gebied uit te breiden door andere landen er in te betrekken en de résumés in verschillende talen te publiceeren ;

spreekt als zijn oordeel uit, dat het wenschelijk is, dit werk te vervolledigen door een publicatie van de verschenen résumés van geschriften en artikelen. Deze publicatie zou zeer veel gemakkelijker worden gemaakt, indien de schrijvers hun werken deden volgen door beknopte samenvattingen in het Fransch, Duitsch en Engelsch.

XIV. Het Congres,

van oordeel, dat de samenwerking tusschen de boschbouwwetenschap en de boschbouwtechniek, eenerzijds, en de houtverwerkende industrie, anderzijds, onvoldoende is en rekening houdende met het feit, dat er thans geen enkel internationaal orgaan bestaat, hetwelk de pogingen van de verschillende instellingen voor werktuigkundig en scheikundig houtonderzoek coördineert ;

verklaart zich overtuigd van de noodzakelijkheid, een actie te ontwikkelen ten gunste van het houtverbruik door middel van nationale organen, die gespecialiseerd zijn in dit vraagstuk,

moedigt de stichting van zulke organisaties aan voor alle landen, waar zij nog niet bestaan,

noodigt de regeeringen en de boschbouwkringen van alle landen uit, hun krachten te wijden aan deze pogingen en met alle middelen de werkzaamheid van de nationale instellingen op dit stuk te ondersteunen,

en spreëkt den wensch uit, dat men het permanente Comité verzoeke, zich te belasten met de technologische en scheikundige vraagstukken door middel van samenwerking met de deskundigen en met de overige bestaande organisaties op dit gebied.

XV. Het Congres,

in aanmerking nemende het groote belang, dat er in is gelegen, bij de aanschaffing van boomzaden het land van herkomst zooveel mogelijk te kiezen in overeenstemming met de groeivoorwaarden in het land van bestemming, richt zich tot de regeeringen van de vertegenwoordigde staten om haar uit te noodigen, zeer bijzondere aandacht aan dit voor de instandhouding der bosschen zoo gewichtige vraagstuk te schenken, ook in de landen, waar dit tot heden nog niet

plaats heeft gehad, en onder de op het Congres aangewezen methoden van aanschaffing van de meest geschikte boomzaden diegene te kiezen, welke geacht kunnen worden zich het best te leenen voor de bijzondere omstandigheden van het betrokken land.

XVI. Het Congres,

met de bedoeling, het initiatief te nemen tot het verkrijgen van de zoo gewenschte overeenstemming en samenwerking op het gebied van de organisatie der productie van boomzaden,

verzoekt, de Boschbouwsectie van het Intern. Landbouw Instituut te Rome, alle gegevens te verzamelen, die kunnen dienen om de organisatie van de zaadproductie in de verschillende landen voor te lichten, daarbij in het bijzonder rekening houdende met alle vraagstukken van internationaal belang.

Het Congres,

acht het insgelijks wenschelijk, dat de uitkomsten van dezen arbeid openbaar worden gemaakt door voormeld Internationaal Instituut, bij wijze van bijzondere publicatie.

XVIII. Het Congres,

in aanmerking nemende, dat de tot hertoe verrichte plantensociologische onderzoekingen hebben aangetoond, dat door het aanleggen van boschgemeenschappen en derzelve varianten haar gemeenschappelijke herkomst kan worden vastgesteld ;

overwegende, dat de bepaling van die herkomst groote economische beteekenis heeft, aangezien de boschbouw, om een duurzaam karakter te hebben, binnen zijn natuurlijke grenzen behoort te worden uitgeoefend ;

spreekt als zijn oordeel uit, dat het wenschelijk is, dat een internationale werkgemeenschap voor de sociologie der boschplanten de samenwerking ondersteune en een eenvoudige aanduiding der boschgemeenschappen tot stand brenge ;

dat deze internationale werkgemeenschap tot taak zou moeten hebben het bijeenbrengen en het vervollèdigen van een overzicht der gemeenschappen, gevormd overeenkomstig de in het rapport aangegeven richtlijnen en internationaal erkend, zoomede van haar varianten.

Inzonderheid zou deze werkgemeenschap de richtlijnen hebben te trekken, die in acht moeten worden genomen met betrekking tot een internationale cartographie op het gebied van de plantensociologie der bosschen.

XIX. Het Congres,

spreekt als zijn oordeel uit, dat de boschbouwkringen de betrokken regeeringen ernstig moeten wijzen op het feit, dat de bebossching van woeste gronden een van de belangrijkste economische vraagstukken voor de naaste toekomst is ;

2. dat den boschbouwkringen van iederen Staat moet worden

verzocht, bij gelegenheid van de eerstvolgende boschbouwcongressen rapporten samen te stellen over de bebossching van woeste gronden in het eigen land in het algemeen en in het bijzonder over de uitgebreidheid en de methoden van uitvoering dezer bebosschingen ;

3. dat het gewenscht zou zijn, een internationale statistiek in zake bebossching van woeste gronden aan te leggen.

XX. Het Congres,

verzoekt het Internationaal Landbouw Instituut de algemeene belangstelling op te wekken voor het krachtens de enquête van 1931 bijeengebrachte materiaal omtrent woeste gronden, het te completeren met behulp van de door vele landen verstrekte inlichtingen en het zoo spoedig mogelijk te publiceeren.

XXIV. Het Congres

neemt nota van de opmerkingen en raadgevingen nopens de inrichting van observatiestations tot bestudeering van den invloed van bebossching op de oppervlakkige afvloeijing van het hemelwater en tot vergemakkelijking van de vergelijking der uitkomsten van de onderzoekingen in alle landen en beveelt aan de voorgestelde methode om een tot eenheid strekkend plan te maken, zoowel voor de woeste als voor de beboschte gronden.

XXVII. Het Congres spreekt den wensch uit,

dat men zich in de verschillende landen bezig houde met de vraagstukken, betreffende schade, veroorzaakt door brand, en dat de kwestie van de bosschenverzekering op het volgende Congres aan de orde worde gesteld.

XXIX. Het Congres,

in aanmerking nemende de noodzakelijkheid, in het algemeen nauwkeurige grondslagen te verkrijgen ter voorspelling en voorkoming der gradatie (schadelijke vermeerdering) van insecten, welke grondslagen uit de gesteldheid van het bosch zelf moeten worden afgeleid,

beveelt aan :

1e. de studie — ter plaatse van de haarden — van alle gradaties van schadelijke insecten, welke studie dient te worden beoefend door vaklieden op het gebied van de boschbouwentomologie en centraal geleid voor een geheel land of, naar gelang van de grootte, voor een deel daarvan. De invloed van de plaatselijke omstandigheden op het gedrag der insecten moet steeds bij de haarden van de aantastingen worden bestudeerd. Terzelfder tijd moeten onderzoekingen worden verricht nopens de vraag, op welke wijze de gradatie de levenskracht en de voortplanting der zich aan het einde van haar ontwikkeling bevindende soorten beïnvloedt.

Wanneer wordt het einde der ontwikkeling bereikt en welke gevolgen vloeien daaruit voort ten aanzien van de

soort? Om dezen arbeid — die voldoende behoort te worden gesubsidieerd door den Staat — te voltooien, moeten goed uitgeruste verplaatsbare boschlaboratoria worden ingericht, die te allen tijde op de plaats der gradatie in bedrijf kunnen worden gesteld. In deze laboratoria kan men de oorzaak van het ontstaan en de ontwikkeling der gradatie en van de factoren, die de crisis ten gevolge hebben, bestudeeren.

2e. de stichting van vaste laboratoria in bosschen, om den invloed te bestudeeren van de levende en doode natuur en dien van de andere factoren op het gedrag der schadelijke insecten gedurende normale jaren. Het is aanbevelenswaardig, de verdeling van de laboratoria te doen geschieden naar gelang van de onderscheidene klimaatzônes. Het is noodzakelijk, dat zij zich bevinden in het middelpunt van de voornaamste banen, waarlangs de trek van de insecten plaats vindt, en van de gebieden, die buiten gevaar zijn, en dat zij altijd zijn geplaatst te midden van de boschbezigtingen. Behalve aan de studie van de biotische- moet noodzakelijkerwijs aandacht worden geschonken aan de niet-biotische factoren, die de insecten en de parasieten beïnvloeden (klimaat, tijd, klimaat van de omgeving, „micro-klimaat” enz.). De vaste en verplaatsbare laboratoria richten waarnemingsstations in ter bestudeering van het verband tusschen klimaat en dierlijk leven, in aansluiting met biologische onderzoekingen. Het doel van deze studiën is het vinden van de beste boschformaties en cultuurmethoden, die den grootsten weerstand bieden aan de schadelijke insecten, d.w.z. die de ongunstige voorwaarden scheppen voor hun ontwikkeling en hun leven.

3e. de stichting van stations voor boschonderzoek in de nog bestaande resten van het oerbosch. Hun taak zou zijn de bestudeering van het gedrag der voornaamste voor het cultuurbosch schadelijke insecten, maar dan in oerboschen, zòmede het opsporen der in dit milieu gunstig en ongunstig werkende invloeden.

XXX. Het Congres besluit

eenerzijds de aandacht van de Regeeringen te vestigen op de ernstige gevaren, die voortkomen uit de verdwijning en vernietiging der schoonheden van het bosch, en op de noodzakelijkheid, wettelijke of administratieve maatregelen in overweging te nemen, om deze gevaren af te wenden,

besluit

anderzijds alle organisaties op het gebied van het boschwezen uit te noodigen, zich met toenemende energie, zòwel nationaal als internationaal, in dienst te stellen van de natuurbescherming door in nauw contact te treden met de organisaties, die op dit terrein werkzaam zijn, en door mede te helpen aan de opvoeding van de jeugd.”

Uit het bovenstaande moge blijken, dat het congres niet

gearbeid heeft zonder te komen tot wenschen en besluiten, die, naar ik vertrouw, in de verschillende landen stimuleerend zullen werken.

Het belangrijkste van dergelijke congressen acht ik echter de kennismaking met de leidende boschbouwers uit verschillende landen en de gedachtenwisseling, die daarvan het gevolg is. Op deze wijze worden ook inlichtingen op allerlei gebied ontvangen, die men anders niet zoo licht verkrijgt.

Opnieuw kwam op dit congres de in de boschbouwkundige wereld algemeen gevestigde overtuiging tot uiting, dat de beschikking over een betrouwbare bosch- en houtstatistiek een eerste vereischte is voor een doelmatige boschpolitiek.

In dit verband moge worden herinnerd aan het ontbreken van een zoodanige statistiek in ons land en aan de eenvoudige en goedkoope methode om een bruikbare statistiek in het leven te roepen — die tevens dienstbaar kon zijn aan de tijdelijke tewerkstelling van jonge boschbouwkundigen zonder emplooi — zooals de Commissie voor de Statistiek heeft voorgesteld.

Nog merk ik op, dat de Hongaarsche regeering dank verdient voor het in het algemeen uitstekend voorbereide en van het begin tot het einde buitengewoon goed geleide congres, waarvan de eer, behalve aan den voorzitter, baron Clément Waldbott, vooral aan de secretarissen-generaal de Irinyi en Luncz toekomt.

De bewijzen van gastvrijheid, ontvangen van de zijde der regeering, van de Hongaarsche boschbouwvereeniging en het congresbestuur, waren zeer groot.

Er is een uitnoodiging ontvangen van de Finsche regeering om het volgende congres in 1940 in Finland te houden, alsmede een van de Fransche regeering voor het houden van een congres in 1937.

Zoodra het congresbureau definitief georganiseerd is, zal over een en ander een beslissing worden genomen.

Ten slotte deel ik nog mede, dat ik bij de officieele sluitingszitting van het congres den dank van Nederland, óók namens de *Nederlandsche Boschbouwvereeniging*, aan de congresleiding, de Hongaarsche regeering en de Hongaarsche boschbouwvereeniging, heb gebracht.

Wat de *excursies* betreft, zoo werd door een bezoek tijdens het congres aan het uitgestrekte arboretum te Gödöllő opnieuw de gedachte levendig, dat het ook voor den Nederlandschen boschbouw van groot wetenschappelijk en practisch belang zou zijn, een goed ingericht arboretum te bezitten.

Op de driedaagsche excursie, die in aansluiting met het congres werd gemaakt naar de uitgestrekte loofhoutbosschen in het Bükkgebergte en naar de omgeving van Debreczen met de pusza van Hortobágy, viel het ons op in de groote

laagvlakte, die wij den eersten dag doorsneden, dat de wegbeplantingen hier veelal uit acacia, sophora en moerbeï bestonden; deze gaven het landschap een voor ons onge-
woon aanzien.

De moerbeïboom wordt in Hongarije veelvuldig aange-
kweekt in verband met de teelt van zijderupsen, die hier
nog steeds van groot belang is en van regeeringswege wordt
aangemoedigd.

Wij leerden ter gelegenheid van deze excursie de wijze
kennen, waarop het Staatsboschbeheer in Hongarije de ver-
jonging van oudere bosschen tot stand brengt. Er bestaat
een krachtig streven naar verjonging door natuurlijke be-
zaaiing en wel groepsgewijs of in smalle zoomen door toepas-
sing van de bekende „Blendersaumschlag” van Wagner.

Bij de verjongingen, die wij in de omgeving van Lillafüred
zagen, werd steeds aangenomen, dat deze binnen 10 jaren
gereed moesten zijn.

Het tegenwoordige Hongarije behoort, misschien met uit-
zondering van een paar kleine gedeelten in het gebergte
bij Sopron en in het in 't Noorden gelegen bergland, tot het
loofhoutgebied. Men ziet dan ook weinig naaldhout.

De belangrijkste houtsoort is de eik (zoowel zomer- als
winter-) en wel overwegend de wintereik, terwijl ook de
zachtharige eik (*Quercus lanuginosa*) en de moseik (*Quercus
cerris*), alsmede *Quercus pubescens*, plaatselijk in meer- of
mindere mate voorkomen. Naast den eik vindt men veel
beuken en haagbeuken; de eerste ontbreekt echter in het
drogere middengedeelte van het land. Ook iepen, esschen,
eschdoorns en linden, o.a. de zilverlinde (*Tilia tomentosa*)
behooren tot de van nature in de bosschen voorkomende
houtsoorten en spelen daarin een meer of minder belangrijke
rol. Fijnsparren zijn meerendeels — zoo niet overal, waar
men ze thans aantreft — kunstmatig in het bosch gebracht.
Larixen behooren evenmin tot de natuurlijke houtsoorten en
wij zagen ze zelden, maar als we ze aantroffen, zooals in de
omgeving van Lillafüred, waren ze prachtig. Onder de neven-
houtsoorten troffen we de hier te lande niet in het bosch
voorkomende *Sorbus torminalis* aan.

De acacia speelt, niet alleen als wegbeplanting, maar ook
als opstandsvormer, in Hongarije een vrij belangrijke rol o.a.
in de 15.000 ha groote gemeentebosschen van de Koninklijke,
vrije stad Debrécsen, waar 300 ha op de meer zandige ge-
deelten uit acaciabosch bestaan. Men deelde ons mede, dat
in de bosschen dezer gemeente kaalslag overheerscht met
herbebossching door kunstmatige zaaiing of planting.

Op weg naar de 24.000 ha groote puszta van Hortobágy,
die toebehoort aan de stad Debrécsen, zagen wij een merk-
waardige luchtspiegeling; men zou nl. gezworen hebben,
een uitgestrekte watervlakte te zien, waar de hier en daar

verspreid staande boomen met hun stammen diep in het water stonden. Het tegendeel was het geval; ze stonden op uitgedroogden grond in een landstreek, waar het in vele weken niet geregend had en waar jaarlijks niet meer dan gemiddeld ongeveer 500 mm regen valt.

De puszta, die wij met zonnig, helder weer zagen, maakte een diepen indruk door zijn schier eindeloze wijdte met zijn kudden — door herders in schilderachtige kleeding bewaakt — van slanke, mooie paarden en zijn kudden rund-vee van het zoo merkwaardige Hongaarsche ras met horens van 70 tot 90 cm lengte.

De herders verlaten overdag, nòch 's nachts de kudden en slapen op den kalen grond in hun even stevige als warme en sierlijke mantels, vervaardigd van een dicht weefsel van schapenwol. Zij komen met hun kudden in April in de puszta en verlaten deze weder in October.

De grond der puszta is in het algemeen leemachtig en meest sterk alcalisch. De stad Debréczen neemt op de puszta enkele proeven met bebossching, waarbij *Populus*-, *Ulmus*- en *Pinus*soorten en *Quercus pedunculata* als hoofdhoutsoorten waren gepoot en *Catalpa*, *Tamarix*, *Eleagnus*, *Acer negundo* en *Fraxinus americana* waren bijgemengd. Over de resultaten van deze pas achtjarige bebossching kan men nog geen oordeel uitspreken maar wel viel het ons op, dat tot dusverre de eik in het algemeen de beste resultaten geeft.

Wij hopen van harte, dat deze proeven slagen en dat de uitkomsten er toe mogen leiden, dat een belangrijk deel der puszta in goed groeiend bosch zal kunnen worden herschapen. Hongarije heeft groote behoefte aan méér bosch; immers het heeft krachtens het Verdrag van Trianon 67 % van zijn grondgebied moeten afstaan, waardoor zijn boschareaal met 84,1 % is afgenomen! Dientengevolge heerscht in dit land, dat geen kolenmijnen van eenige beteekenis bezit, een groot gebrek aan hout, óók als brandstof. Het is van een land, dat voorheen veel hout exporteerde, een importland van hout geworden.¹⁾

De Hongaarsche Staat heeft zich tot taak gesteld, de productie van de bosschen zooveel mogelijk te verhoogen en deze zoo rationeel mogelijk te maken. Een belangrijke stap daartoe is de *boschwet*, die in 1935 is ingevoerd. Volgens deze wet moeten alle, ook de particuliere boschbezittingen, grooter dan 500 Rat Joch (ruim 250 ha), volgens een goedgekeurd bedrijfsplan worden geëxploiteerd. Kleinere bezittingen kunnen met een eenvoudig plan van onderhoud volstaan. De Staat stelt voor de bezittingen, kleiner dan 300 Rat Joch (ruim 150 ha) de plannen gratis op; voor grootere

¹⁾ Zie „Histoire et Situation actuelle de la sylviculture hongroise” van Prof. François Lesenyi, Budapest 1936.



Het Landbouwmuseum te Buda-Pest.

bezittingen komen de kosten ten laste van den eigenaar zelf.

De boschwet van 1935 strekt hare bemoeiingen ook op intensieve wijze uit over het gebied der natuurbescherming. De wet heet dan ook „Wet IV van 1935 op de bosschen en de bescherming der natuur”.

De opperste leiding der natuurbescherming wordt door de wet in handen van den Minister van Landbouw gelegd. Over onderwerpen, die ook andere Departementen raken, wordt door hem met de andere belanghebbende ministers overleg gepleegd. Er wordt een natuurbeschermingsraad ingesteld, waarin ook de betrokken Departementen zijn vertegenwoordigd, welke raad in hoofdzaak zal adviseeren, over welke terreinen de bescherming zich behoort uit te strekken. De Minister van Landbouw benoemt de leden van dezen Raad en stelt de organisatie en de werkwijze vast na overleg met zijn ambtgenoot van Kunsten en Wetenschappen. De Minister van Landbouw stelt de te beschermen terreinen vast in overeenstemming met den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en na overleg met de belanghebbende eigenaren.

Indien de betrokken eigenaar schade ondervindt, kan hem een vergoeding worden toegekend. De Staat heeft ook de bevoegdheid om zoo noodig tot onteigening van terreinen over te gaan.

Naschrift.

Wie Hongarije bezoekt, vergete niet het zéér belangwekkende *Landbouwmuseum* te Buda-Pest te bezoeken. Dit is in een van de fraaiste gebouwen dezer stad gevestigd en met groote zorg ingericht; ook aan den boschbouw is hier een plaats gegeven.

v. D.